

محمد بن عبد الله

Sejid Murteda Askeri

UNITETI RRETH TRYEZËS SË LIBRIT DHE SUNETIT

Për këtë umet do të ketë dymbëdhjetë
udhëheqës

Tiranë, 2025

Titulli: Uniteti rreth tryezës së Librit dhe Sunetit

Për këtë umet do të ketë dymbëdhjetë udhëheqës

Autori: Sejid Murteda Askeri

E përktheu nga arabishtja: Haxhi Shejkh
Vullnet MERJA

E redaktoi: **Jerida KULLA**

E korrektoi: **Ma Isra MERJA**

E përgatiti për shtyp: **Sabrie FEZA**

Kopertina: **Sabrie FEZA**

Botoi: **Shoqata “Flladi”**

PARATHËNIE

**Me emrin e Allahut, të
Gjithëmëshirshmit, Mëshirëplotit!**

Në ajetet 3-4 të sures “En Nexhm” Allahu i
Madhëruar thotë:

وَمَا يَنطَلِقُ عَنِ الْهَوَىٰ (3) إِنْ هُوَ إِلَّا وَحْيٌ يُوحَىٰ (4)

“Ai nuk flet sipas qejfit të vet, por ajo (që thotë) është vetëm shpallje hyjnore, që i vjen atij”.

Në ajetet 44-46 të sures “El Hakka”,
Allahu i Lartësuar thotë:

وَلَوْ تَقَوَّلَ عَلَيْنَا بَعْضَ الْأَقَاوِيلِ (44) لَأَخَذْنَا مِنْهُ بِالْيَمِينِ (45) ثُمَّ لَقَطَعْنَا مِنْهُ
الْوَرِيقَ (46)

“Sikur ai (Muhamedi), në mënyrë të rreme, të Na kishte veshur ndonjë fjalë, Ne do ta kapnim atë për dorën e djathtë dhe me siguri që do t’ia prisnim damarin e qafës”.

Lavdërimi i qoftë Allahut, Zotit të botëve! Paqja e bekimi qoftë mbi

Muhamedin dhe familjen e tij të pastër!
Paqja qoftë mbi shokët e tij të ndershëm e
të zgjedhur.

Ne, myslimanët, jemi përçarë për
çështje të brendshme, ndërsa armiqtë e
Islamit nga jashtë kanë përçarë fjalën dhe
unitetin tonë, pa qenë të vetëdijsëm për
këtë. Si pasojë, jemi dobësuar në mbrojtjen
e vendeve tona dhe armiqtë na kanë
nënshtruar. Në ajetin 46 të sures “Enfal”
Allahu i Lartësuar thotë:

وَأَطِيعُوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَلَا تَوَلَّوْا فِتْنَتَهُمْ فَتَنَسَلُوا وَتَذْهَبَ رِيحُكُمْ ...

“Bindjuni Allahut dhe të Dërguarit të Tij dhe mos u përçani, sepse do të dështoni dhe fuqia juaj do të shuhet...”

Sot, dhe çdo ditë, na takon të kthehemi te Libri (Kur’ani) dhe Suneti për çështjet ku kemi kundërshti dhe të bashkojmë fjalën tonë rreth tyre, siç thotë Allahu në ajetin 59 të sures “En Nisa”:

... فَإِنْ تَزَلُّوْهُمْ فِي شَيْءٍ فَرُدُّوْهُ إِلَى اللَّهِ وَالرَّسُولِ ...

“Nëse nuk pajtoheni për ndonjë çështje, atëherë kthehuni te Allahu dhe i Dërguari”.

Në këtë seri studimesh, do t’i referohemi Librit (Kur’anit) dhe Sunetit,

dhe me lejen e Allahut, do të nxjerrim prej tyre atë që na ndriçon rrugën tonë në çështjet e kundërshtuara, që të jenë një mjet për bashkimin tonë.

Autori: Sejid Murteda Askeri

TEKSTI I HADITHIT TË PROFETIT MUHAMED (S.A.A.S) MBI NUMRIN E IMAMËVE

Hadithi për numrin e imamëve

Profeti Muhamed (Paqja e bekimi i Allahut qoftë mbi të dhe mbi familjen e tij!) ka treguar se numri i imamëve që do të vijnë pas tij, është dymbëdhjetë, siç është transmetuar nga shumë prej mbajtësve të koleksioneve të haditheve autentike (si

“Sahih” dhe “Musned”). Prej tyre përmendim:

A – Muslimi ka transmetuar fjalët që Xhabir ibn Semratu ka dëgjuar nga Profeti Muhamed (Paqja e bekimi i Allahut qoftë mbi të dhe mbi familjen e tij!) duke thënë: *“Feja do të qëndrojë e fortë, deri sa të vijë Ora (e Fundit) ose deri sa të jenë tek ju dymbëdhjetë kalifë (udhëheqës), të gjithë nga Kurejshët”*.

Në një transmetim tjetër lexojmë: *“Çështja e njerëzve do të vazhdojë përpara...”*

Në dy hadithe të tjera lexojmë: *“... deri në dymbëdhjetë kalifë ...”*

Në “Sunen” e Ebu Daudit: “... *derisa të jenë mbi ju dymbëdhjetë kalifë*”; në një hadith tjetër: “... *deri në dymbëdhjetë*.”¹

Në “Sahihun” e Buhariut thuhet: “E kam dëgjuar Profetin Muhamed (Paqja e bekimi i Allahut qoftë mbi të dhe mbi

1 “Sahih Muslim”, vëll. 3, K. “Njerëzit ndjekin Kurejshët” nga libri “Imaratu”- “Udhëheqja”, Hadithi 1821, f. 1453. Ky variant është zgjedhur, sepse Xhabiri e kishte shkruar atë. Gjithashtu: “Sahih Bukhari”, vëll. 4, Libri “Ahkam”, f. 165; “Sunen Tirmidhi”, K. “Kalifët nga librat e fitneve”; “Sunen Ebu Daud”, vëll. 3, Libri “Mehdiu”, f. 106; “Musned i Tajalisiut”, Hadithi 767 dhe 1278; “Musned i Ahmedit”, vëll. 5, f. 86–90, 92–101, 106–108; “Kenzul Ummal”, vëll. 13, f. 26–27; “Hiljetul Eulija” nga Ebu Naim, vëll. 4, f. 333. Xhabir ibn Semretu ibn Xhenade El Amiri Es Sua’i, djali i motrës i Sa’d ibn Ebi Uekasit dhe aleat i tyre, vdiq në Kufe, pas vitit 70 hixhri. Ka transmetuar 146 hadithe të pranuar nga autorët e sahihëve. Përshkrimi i tij gjendet në “Usdul Gâbeti”, “Takrijbu Et Tehdhijb” dhe “Xhauami’ Es Sira”, f. 277.

familjen e tij!) të thotë: *‘Do të jenë dymbëdhjetë udhëheqës’*. Ai (Profeti) tha një fjalë që nuk e dëgjova qartë, atëherë babai im më tha atë që kishte dëgjuar prej Profetit Muhamed (Paqja e bekimi i Allahut qoftë mbi të dhe mbi familjen e tij!): “Ai tha: *‘Të gjithë janë nga Kurejshët’*”.

Në një tjetër transmetim thuhet: “Pastaj Profeti Muhamed (Paqja e bekimi i Allahut qoftë mbi të dhe mbi familjen e tij!) tha një fjalë që nuk e kisha të qartë.

- Çfarë tha i Dërguari i Allahut? - e pyeta babain.

- *Të gjithë janë nga Kurejshët.*² – u përgjigj ai, duke thënë atë që kishte dëgjuar prej të Dërguari të Allahut (Paqja e bekimi i Allahut qoftë mbi të dhe mbi familjen e tij!).

Në një tjetër variant: *“Nuk do t’i dëmtojë ata armiqësia e atyre që armiqësohen”.*³

B – Në një transmetim tjetër thuhet: *“Ky umet do të vazhdojë të jetë në rregull, i qëndrueshëm, i fuqishëm ndaj armikut të tij, deri sa të kalojnë prej saj dymbëdhjetë kalifë, të*

2 “Fet’hul Bari”, vëll. 16, f. 338; “Mustedrek Sahihajn”, vëll. 3, 617.

3 “Fet’hul Bari”, vëll. 16, f. 338.

gjithë nga Kurejshët. Pastaj do të ketë trazira e rrëmuje”.⁴

C – Në një tjetër transmetim thuhet:
“Ky umet do të ketë dymbëdhjetë udhëheqës të drejtë, të cilët nuk do t’i dëmtojë askush që i braktis. Të gjithë janë nga Kurejshët”.⁵

4 “Muntekhabul Kenz”, vëll. 5, f. 312; “Tarijkh ibn Kethijr”, vëll. 6, f. 249,

“Tarih El Khulafa” i Sujutit, f. 10, “Es Saua’ikul Muhrikatu”, f. 28 etj.

5 “Kenzul Ummal”, vëll. 13, f. 27; “Muntekhabuhu”, vëll. 5:

D – Transmetohet: *“Çështja e njerëzve do të vazhdojë për aq kohë sa udhëhiqen nga dymbëdhjetë burra”.⁶*

E – Është transmetuar nga Enesi (Allahu qoftë i kënaqur me të!): *“Feja do të qëndrojë deri te dymbëdhjetë burra nga Kurejshët. Kur ata të zhduken, toka do të turbullohet me banorët e saj”.⁷*

6 “Sahihu Muslim”, i komentuar nga En Neueuij, vëll. 12, f. 202; “Es Saua'ikul Muhrikatu”, f. 18; “Tarih El Khulafa” i Sujutit, f. 10.

7 “Kenzul Ummal”, vëll. 13, f. 27, nga Ibn en Naxhari.

F – Në një tjetër transmetim lexojmë:
“Gjendja e këtij umeti do të mbetet e fortë,
deri sa të dalin dymbëdhjetë udhëheqës, të
gjithë nga Kurejshët”.⁸

G –Në një transmetim të Ahmed ibn Hanbelit, i përcjellë nga El Masruku, thuhet: “Ishim një natë të ulur te Abdullah ibn Mesudi (Allahu qoftë i kënaqur me të!) i cili na mësonte Kur’anin. Një njeri e pyeti: ‘O Ebu Abdurrahman, a e keni pyetur të Dërguarin e Allahut (Paqja e bekimi i Allahut qoftë mbi të dhe mbi familjen e tij!) se sa kalifë do ta udhëheqin këtë umet?’ Ai

⁸ “Kenzul Ummal”, vëll. 13, f. 27, nga Ibn en Naxhari.

u përgjigj: ‘Askush nuk më ka pyetur për këtë, që kur kam ardhur në Irak. Po, ne e kemi pyetur dhe ai ka thënë: “Dymbëdhjetë, sa numri i prijësve të Beni Israilëve”.⁹

9 “Musned Ahmed”, vëll. 1, f. 398, 406. Komentuesi Ahmed Shakiri: “Zinxhiri i transmetimit është i saktë”; “Fet’hul Bari”, vëll. 16, f. 339 (i shkurtuar); “Mustedreku Hakim” dhe “Telkhisuhu “Edh Dhehebij”, vëll. 4, f. 501; “Mexhma’ Ez Zeuaid”, vëll. 5, f. 190 etj; “Fajdhul Kadijr”, komentim i “El Xhami’u Es Sagijr” nga “El Menaui”, vëll. 2, f. 458; Ibn Kethiri, “Tarikhuhu” i tij, K. “Dymbëdhjetë imamët nga kurejshët”, vëll. 6, f. 248–250.

H – Në një tjetër transmetim, Ibn Mesudi ka thënë: “Pas meje do të vij në kalifë sa numri i shokëve të Musait”.¹⁰

Ibn Kethiri ka thënë: “Transmetime të ngjashme janë përcjellë edhe nga Abdullah ibn Omeri, Hudhejfehi dhe Ibn Abasi.¹¹ Ai shton: “Nuk e di, nëse me transmetimin nga Ibn Abasi nënkuptohet atë që ka përcjellë Hakim El Haskani apo ndonjë tjetër”.

Hadithet e përmendura më sipër tregojnë se numri i prijësve (udhëheqësve)

10 Ibn Kethir, vëll. 6, f. 248; “Kenzul Ummal”, vëll. 13, f. 27. Shiko, gjithashtu: “Sheuahid Et Tenzijl” i El Haskanij, vëll. 1, Hadithi 626, f. 455.

11 Ibn Kethir, vëll. 6, f. 248.

është dymbëdhjetë dhe se ata janë nga fisi Kurejsh. Imam Aliu (Paqja qoftë mbi të!) e ka sqaruar në fjalët e tij se çfarë nënkuptohet me “kurejsh”, duke thënë: *“Imamët janë nga fisi Kurejsh dhe janë mbjellë në këtë degë të Hashimit; nuk është e përshtatshme (udhëheqja) për askënd tjetër përveç tyre, as prijësit nuk mund të jenë të vlefshëm, nëse janë nga fise të tjera”*.¹²

Ai, gjithashtu, tha: “O Zot, po! Toka kurrë nuk mbetet pa një përfaqësues të Zotit, me argument (dëshmi), qoftë ai i dukshëm dhe i njohur, apo i frikësuar dhe

¹² “Nehxhul Belaga”, Hytbeja 142.

i fshehur, në mënyrë që të mos zhduken argumentet dhe dëshmitë e Zotit...”¹³

13 “*Jenabi’ul MeUeddeh*” i shejkh Sulejman el Hanefi, K. 100, f. 523. Shih, gjithashtu, “*Ihja Ullumuddin*” të Gazaliut, vëll. 1, f. 54; “*Hiljetul Eulijai*”, vëll. 1, f. 80 (me përmbledhje).

Të dymbëdhjetë Imamët në Teurat

Ibn Kethiri ka thënë: “Në Teuratin që është në duart e pasuesve të Librit (hebrenjve e të krishterëve), ka diçka me këtë kuptim: Allahu i Lartësuar i dha lajmin e mirë Ibrahimit për Ismailin dhe se Ai do ta shumojë dhe, nga pasardhësit e tij, do të dalin dymbëdhjetë njerëz të mëdhenj”.

Ai (Ibn Kethiri), gjithashtu, ka transmetuar nga Ibn Temije: “Këta që janë përgëzuar në hadithin e Xhabir ibn Semures, janë të shpërndarë në mesin e

umetit. Kiameti nuk do të ndodhë, deri sa ata të shfaqen. Shumë prej atyre që pranuan Islamin nga hebrenjtë, janë gabuar, sepse kanë menduar se këta janë ata për të cilët bëjnë thirrje rrafiditët (shi'itët ekstremë) dhe i kanë pasuar ata".¹⁴

Autori ka thënë: Lajmi i mirë, i përmendur më sipër, ndodhet në *Librin e Zanafillës, kapitulli 17, vargjet 18–20*, sipas Teuratit që qarkullon në kohën tonë. Ky lajm i mirë vjen në tekstin origjinal hebraisht: "Në Librin e Zanafillës, është thënë se Zoti i tha Ibrahimit (Paqja qoftë mbi të!), në hebraisht: "*Për Ismailin, Unë të*

¹⁴ Historia e Ibn Kethirit, vëll. 6, f. 249–250.

kam dëgjuar. Unë e kam bekuar atë, do ta bëj të frytshëm dhe do ta shumoj shumë fort; ai do të lindë dymbëdhjetë princa dhe prej tij do të bëj një komb të madh”.¹⁵

Kuptimi fjalë për fjalë është:
“Ismailin do ta bekoj, do ta bëj të frytshëm dhe do ta shumëzoj shumë, shumë; ai do të lindë dymbëdhjetë imamë (prijës) dhe prej tij do të bëj një komb të madh”.

Vendndodhja e dorëshkrimit:
“Përgëzimet në Librin e Zanafillës 17:20 (teksti origjinal hebraisht) për të Dërguarin (Paqja e bekimi i Allahut qoftë mbi të dhe

¹⁵ “Dhiata e Vjetër” – Libri i Zanafillës, K. 17, Vargu 20, f. 22–23.

mbi familjen e tij!) dhe për imamët (Paqja qoftë mbi ta!)”.

Ky paragraf tregon se bekimi dhe shtimi do të ndodhë nga pasardhësit e Ismailit (a.s.). Shprehja “شَنِيم عَسَار” (Shenim Asar) do të thotë “dymbëdhjetë” dhe fjala “عَسَار”-“Asar” përdoret në numrat përbërës (sipas sintakës arabe), kur objekti që numërohet, është mashkullor.¹⁶ Këtu, objekti i numëruar është “نَسِيئِم”-“Nesi'im”, që është në numrin shumë, me mbaresën “im”, që tregon gjininë mashkullore, në hebraisht. Fjala në njëjës është “نَاسِي”-

16 “El Mu'xhemul hadijth”, Hebraisht-Arabisht, f. 316.

“Nasi” që do të thotë: imam, prijës, udhëheqës.¹⁷

Sa për thënien: “(Zoti) iu drejtua Ibrahimit (Paqja qoftë mbi të!))” në të njëjtën pjesë: *فِي نَسِيفٍ كَوِي كَدُول*, vërejmë se: “فِي” është një lidhëse (d.m.th. “dhe”), “نَسِيفٍ” rrjedh nga folja “نَاتَن”-“natan”, që do të thotë: “të jap, të bëj”¹⁸, “يَف” në fund është përemri vetor që i referohet Ismailit (a.s.), pra, kuptimi është: “dhe do ta bëj (atë)”. Fjala “كَوِي” do të thotë: “komb, popull”¹⁹. Kjo fjalë “كَدُول” do të thotë: “i madh, i

17 “El Mu’xhemul hadijth,” Hebraisht-Arabisht, f. 360.

18 “El Mu’xhemul hadijth”, Hebraisht-Arabisht, f. 317.

19 “El Mu’xhemul hadijth”, Hebraisht-Arabisht, f. 84.

lavdishëm”.²⁰ Pra, kuptimi i plotë është:
“Dhe do ta bëj atë një komb të madh”.

Nga ky paragraf bëhet e qartë se shtimi dhe bekimi kanë të bëjnë pikërisht me pasardhësit e Ismailit (Paqja qoftë mbi të!), gjë që e bën të qartë se qëllimi është për Profetin Muhamed (Paqja e bekimi i Allahut qoftë mbi të dhe mbi familjen e tij!) dhe Ehli Bejtin e tij (Paqja qoftë mbi ta!), duke qenë se ata janë vazhdim i drejtpërdrejtë i pasardhësve të Ismailit (Paqja qoftë mbi të!).

Kjo, sepse Allahu i Lartësuar e urdhëroi Ibrahimin që të largohet nga

²⁰ “El Mu’xhemul hadijth”, Hebraisht–Arabisht, f. 82.

vendi i Nemrudit dhe të shkonte në Sham (Levant). Ai u nis së bashku me gruan e tij, Sara dhe me Lutin, duke emigruar drejt vendit që Allahu e kishte urdhëruar. Ata u vendosën në tokën e Palestinës.

Allahu i Lartësuar i dha Ibrahimit (Paqja qoftë mbi të!) pasuri të shumta dhe ai tha: “O Zoti im, ç’ më duhet pasuria, kur nuk kam fëmijë?!”. Atëherë Allahu i Plotfuqishëm i shpalli: “Unë do t’i shumoj pasardhësit e tu aq shumë, sa janë yjet në qiell”.

Haxheri ishte shërbëtore e Sarës. Ajo ia dhuroi atë Ibrahimit (Paqja qoftë mbi të!). Haxheri mbeti shtatzënë nga ai

(Ibrahimi) dhe lindi Ismailin (Paqja qoftë mbi të!). Në atë kohë, Ibrahim i ishte tetëdhjetë e gjashtë vjeç.²¹

Kur’ani i shenjtë e tregon këtë të vërtetë përmes lutjes së Ibrahimit (Paqja qoftë mbi të!), drejtuar Allahut të Lartësuar:

رَبَّنَا إِنِّي أَسْكَنْتُ مِنْ ذُرِّيَّتِي بِوَادٍ غَيْرِ ذِي زَرْعٍ عِنْدَ بَيْتِكَ الْمُحَرَّمِ رَبَّنَا لِيُقِيمُوا
الصَّلَاةَ فَاجْعَلْ أَفْتِدَاءَ مِنَ النَّاسِ تَحْوِي إِلَيْهِمْ وَارْزُقْهُمْ مِنَ الثَّمَرَاتِ لَعَلَّهُمْ يَشْكُرُونَ

“O Zoti ynë, unë kam vendosur disa nga pasardhësit e mi, në një luginë që nuk mbillet, afër Shtëpisë Tënde të Shenjtë,

21 “Tarikhku Ja’kub”, vëll. 1, f. 24–25, botuar nga Instituti për Përhapjen e Kulturës së Ehli Bejtit, Kum (Iran).

që të falin namazin. Prandaj, bëj që zemrat e njerëzve të ndiejnë dashamirësi për ata dhe jepu fruta, me qëllim që ata të të falënderojnë”.²²

Ky ajet i bekuar thekson se Ibrahim (Paqja qoftë mbi të!) kishte vendosur një pjesë të pasardhësve të tij, që është Ismaili (Paqja qoftë mbi të!) dhe ata që rrjedhin prej tij – në Mekë. Ai e lut Allahun që të vendosë mëshirë dhe udhëzim për njerëzimin në pasardhësit e tij, për aq kohë sa të ekzistojë bota. Allahu ia pranoi këtë lutje, duke bërë që nga pasardhësit e tij, të jetë Muhamedi (Paqja e bekimi i Allahut

²² Sure “Ibrahim”, ajeti 37.

qoftë mbi të dhe mbi familjen e tij!) dhe dymbëdhjetë imamët, pas tij.

Imam Muhamed El Bakiri (Paqja qoftë mbi të!) ka thënë: *“Ne jemi mbetja e asaj familjeje (el ‘itratu) dhe ajo ishte lutja e Ibrahimit për ne”*.²³

23 E kemi transmetuar atë që ka ardhur në tekstin origjinal hebraisht të Teuratit dhe komentet rreth tij nga një artikull i profesor Ahmed el-Uasiti, në revistën “Et-Teuhid”, botim i Organizatës për Mediat Islame, në Teheran, N. 54, f. 127-128.

Përmbledhje e haditheve të lartpërmendura

Nga ato që u përmendën më sipër, nxjerrim këtë përfundim: Numri i imamëve në këtë umet është dymbëdhjetë. Pas të dymbëdhjetit prej tyre, përfundon jeta e kësaj bote.

Në hadithin e parë është transmetuar: *“Kjo fe do të vazhdojë të qëndrojë deri në Ditën e Kiametit ose derisa mes jush të jenë dymbëdhjetë kalifë...”* Ky hadith përcakton kohëzgjatjen e qëndrueshmërisë së fesë, deri në Kiamet dhe e përcakton numrin e imamëve në këtë umet, që janë dymbëdhjetë persona.

Në hadithin e pestë thuhet: “*Kjo fe do të vazhdojë të qëndrojë deri te dymbëdhjetë nga Kurejshët; kur të shuhen ata, toka do të tronditet me banorët e saj*”. Ky hadith tregon se qëndrueshmëria e fesë vazhdon me ekzistencën e atyre të dymbëdhjetëve dhe se pas tyre, toka do të tronditet.

Në hadithin e tetë, numri i tyre kufizohet në dymbëdhjetë, me fjalët: “*Pas meje do të ketë kalifë, sa numri i shokëve të Musait*”. Ky hadith tregon se nuk do të ketë asnjë kalif pas të Dërguarit të Allahut, përveç atyre dymbëdhjetëve. Shprehjet e këtyre transmetimeve, që e kufizojnë qartë

numrin e kalifëve në dymbëdhjetë dhe se pas tyre do të ndodhë rrëmuja, do të tronditet toka dhe do të vijë Dita e Kiametit, i shpjegojnë fjalët e haditheve të tjera, nga të cilat mund të mos kuptohet qartë ky kufizim.

Duke u bazuar në këtë, patjetër që jeta e njërit prej tyre duhet të jetë jashtëzakonisht e gjatë, përtej normales për jetën e njerëzve, ashtu siç ka ndodhur në të vërtetë me kohëzgjatjen e jetës së imanit të dymbëdhjetë, që është pasues i Profetit Muhamed (Paqja e bekimi i Allahut qoftë mbi të dhe mbi familjen e tij!).

Përhumbyja e tyre në interpretimin e hadithit

Dijetarët e shkollës së kalifëve (Ehli Sunetit) janë përhumbur në shpjegimin e qëllimit “të dymbëdhjetëve” që përmenden në këto transmetime. Mendimet e tyre janë kontradiktore.

Ibn El Arabi, në shpjegimin e tij të “Sunen Et Tirmidhi”, thotë: “Ne i numëruam, pas të Dërguarit të Allahut (Paqja e bekimi i Allahut qoftë mbi të dhe mbi familjen e tij!), dymbëdhjetë prijës dhe gjetëm: Ebu Bekrin; Omerin; Osmanin; Aliun; Hasanin; Muavijen; Jezidin; Muavijen, i biri i Jezidit; Mervanin; Abdul

Melikun, i biri i Mervanit; Uelidin; Sulejmanin; Omer ibn Abdul Azizin; Jezid ibn Abdul Melikun; Mervan ibn Muhamed ibn Mervanin; Safahun... Pastaj ai vazhdoi të numërojë edhe njëzet e shtatë kalifë nga abasidët deri në kohën e tij. Më pas tha: “Nëse i numërojmë prej tyre dymbëdhjetë, sipas formës së jashtme, numri mbaron me Sulejmanin. Nëse i numërojmë sipas kuptimit (domethënies), kemi vetëm pesë: katër kalifët e drejtë dhe Omer ibn Abdul Azizin. Por unë nuk e di kuptimin e këtij hadithi”.²⁴

24 Shpjegimi i “Sunenu Et Tirmidhi”, nga Ibn el Arabi, vëll. 9, f. 68-69.

Kadi Ijad, në përgjigje të pohimit se kanë sunduar më shumë se ky numër (dymbëdhjetë) ka thënë: “Ky është një kundërshtim i pavlefshëm, sepse i Dërguari i Allahut (Paqja e bekimi i Allahut qoftë mbi të dhe mbi familjen e tij!) nuk ka thënë: ‘Nuk do të sundojnë përveçse dymbëdhjetë’, por ai tha se ka sunduar ky numër dhe kjo nuk e përjashton mundësinë që të ketë më shumë se kaq’.²⁵

Sujuti është përgjigjur: ‘Qëllimi është: ekzistenca e dymbëdhjetë kalifëve gjatë gjithë kohës së Islamit, deri në Ditën e

25 “Sherh Sahih Muslim”, nga En Nevevi, vëll. 12, f. 201–202; “Fet’hul Barij”, vëll. 16, f. 339 (teksti prej aty), përsëritet edhe në f. 341.

Kiametit, të cilët do të veprojnë me të drejtën, edhe nëse nuk sundojnë njëri pas tjetrit”.²⁶

Në librin “Fet’hul Bari” thuhet: “Katër kalifët e parë tashmë kanë kaluar dhe paqjetër që numri i plotë duhet të përmbushet para Ditës së Kiametit”.²⁷

Ibn El Xheuzi ka thënë: “Sipas këtij interpretimi, kuptimi i ‘pastaj do të ketë kaos (herxh)’ është: sprovat që

²⁶ “Tarikhul Khulefa” i Sujutit, f. 12.

²⁷ “Fet’hul Bari”, vëll. 6, f. 341; “Tarikhul Khulefa” i Sujutit, f. 12.

paralajmërojnë ardhjen e Kiametit, si dalja e Dexhalit dhe ato që vijnë pas tij”.²⁸

Es Sujuti ka thënë: “Nga dymbëdhjetë kalifët, janë realizuar: katër kalifët e drejtë (Ebu Bekri, Omeri, Osmani, Aliu), Hasani, Muavija, Ibn Zuberi dhe Omer ibn Abdul Azizi, këta janë tetë. Është e mundur të shtohet edhe Mehdiu abasid, sepse ai ishte, mes Abasidëve, si Omer ibn Abdul Azizi mes Omejadëve. Po ashtu edhe Tahiri abasid, për shkak të drejtësisë së tij. Kështu, mbesin edhe dy të tjerë që

28 E njëjta referencë si më lart.

priten; njëri prej tyre është Mehdiu, sepse ai është nga Ehli Bejti”.²⁹

Është thënë, gjithashtu: “Qëllimi është që këta dymbëdhjetë të jenë gjatë kohës së lavdisë së kalifatit, forcës së Islamit dhe rregullsisë së çështjeve të tij. Pra, nga ata që Islami ka pasur nderim në kohën e tyre dhe që myslimanët janë bashkuar rreth tyre”.³⁰

29 “Es Saau’ikul Muhrikatu”, f. 19; “Tarikhul Khulefa”, i Sujutit f. 12. Sipas kësaj, ndjekësit e shkollës së kalifëve kanë dy imamë të pritur, ndërsa ndjekësit e shkollës së Ehli Bejtit presin vetëm një.

30 Përmendet nga Neveviu, në sqarimin e tij të “Sahihu Muslim” (vwl. 12, f. 202–203) dhe nga Ibn Haxheri, në “Fet’hul Bari”, (vwl. 16, f. 338–341), si dhe nga Sujuti në “Tarikhul Khulefa”, f. 10.

El Bejheki ka thënë: “Ky numër është përmbushur me përshkrimet e përmendura deri në kohën e Uelidit, birit të Jezidit, birit të Abdul Melikut. Pastaj u shfaq pushteti i Abasidëve. Ata (kalifët Abasidë) e tejkalojnë numrin e përmendur në hadith, vetëm nëse lihet mënjane përshkrimi i përmendur në të (në hadith), ose, nëse përfshihen në numër ata që erdhën pas trazirës së përmendur”.³¹

Kanë thanë: “Ata për të cilët (myslimanët) ranë dakord (u bashkuan) ishin: tre kalifët e parë, pastaj Aliu, deri kur ndodhi çështja e gjykimit në Sifin, ku atë

31 Këtë e ka transmetuar Ibn Kethiri në veprën e tij “El Bidajeh ue En Nihajeh”, vëll. 6, f. 249, nga Bejhekiu.

ditë Muavija e quajti veten kalif. Pastaj myslimanët u bashkuan rreth Muavijës në kohën e marrëveshjes me Hasanin. Më pas, u bashkuan rreth të birit të tij, Jezidi, por Hysenit nuk iu njoh pushteti, madje u vra para se të ndodhte ndonjë organizim. Kur vdiq Jezidi, myslimanët u përçanë, deri sa u bashkuan rreth Abdul-Melik ibn Mervanit, pas vrasjes së Ibn Zubejrit. Pastaj u bashkuan rreth katër bijve të tij: Uelidit, pastaj Sulejmanit, pastaj Jezidit, pastaj Hishamit. Në mes të Sulejmanit dhe Jezidit ishte edhe Omer ibn Abdul Azizi. I dymbëdhjeti ishte Uelid ibn Jezid ibn Abdul Meliku, të cilit njerëzit iu bashkuan

atij pas Hishamit dhe ai sundoi për katër vjet”.³²

Bazuar në këtë, kalifati i këtyre dymbëdhjetë ishte i vlefshëm, pasi myslimanët ishin të një mendjeje dhe Profeti Muhamed (Paqja e bekimi i Allahut qoftë mbi të dhe mbi familjen e tij!) i pati përgëzuar myslimanët për kalifatin e tyre dhe bartjen e Islamit te njerëzit, përmes tyre.

32 “Tarihul Khulafa”-“Historia e kalifëve”, f. 11; “Es Sauaikul Muhrika”, f. 19; Fet’hul Bari”, vëll. 16, f. 341.

Ibn Haxheri ka thënë për këtë mendim: “Ky është mendimi më i fortë (më i mbështetur) ndër të gjitha”.

Ibn Kethiri ka thënë: “Ajo që ka ndjekur Bejhekiu dhe e ka mbështetur një grup dijetarësh, është shpjegimi i hadithit, se çfarë nënkupton ai. Qëllimit i hadithit është për kalifët e njëpasnjëshëm, deri në kohën e Uelid ibn Jezid ibn Abdul Melikut, i njohur si mëkatar (fasik), për të cilin kemi përmendur më parë hadithe që e kritikojnë dhe e kërcënojnë me ndëshkim, është një rrugë që lë vend për shqyrtim”.

Sqarimi i kësaj: Kalifët, deri në kohën e Uelidit ibn Jezid, janë më shumë se dymbëdhjetë, në çdo llogaritje.

Dëshmia për këtë: Khalifati i katër khalifëve: Ebu Bekrit, Omerit, Osmanit dhe Aliut është i saktë dhe i pranuar... Pastaj Hasan ibn Aliu, siç ka ndodhur në fakt, sepse Aliu ia la amanet atij dhe njerëzit e Irakut e dhanë besën (bej' atun) për të... deri sa ai arriti një marrëveshje me Muavijen. Pastaj (pas Muavijes) vijojnë: Jezidi i biri i Muavijes, Jezid ibn Muavije; i biri i tij, Muavije ibn Jezidi; Mervan ibn Hakemi, i biri i tij; Abdul Melik ibn Mervan; i biri i tij, Uelid ibn Abdul Meliku; Sulejman ibn Abdul Meliku; Omer ibn Abdul Azizi;

Jezid ibn Abdul Meliku; Hixham ibn Abdul Meliku. Këta janë pesëmbëdhjetë. Nëse përfshijmë edhe Abdullah ibn Zuberin (para Abdul Melikut), bëhen gjashtëmbëdhjetë. Pra, sipas çdo llogarie, janë më shumë se dymbëdhjetë, para Omer ibn Abdul Azizit.

Në këtë rast, nëse e përfshijmë Jezid ibn Muavijen ndër të dymbëdhjetët, duhet të përjashtohet Omer ibn Abdul Azizi, për të cilin të gjithë imamët kanë rënë dakord për lavdërimin e tij, e kanë quajtur nga kalifët e udhëzuar me drejtësi (rashidun). Dijetarët dhe komentuesit janë të një mendimi për drejtësinë e tij. Madje edhe

rafidijtë e pranojnë këtë. Nëse dikush thotë: Unë konsideroj vetëm ata për të cilët është bashkuar umeti, atëherë i bie që të mos përfshijë as Aliun dhe as të birin e tij, Hasanin, sepse njerëzit e Shamit nuk u kanë dhënë atyre besën.

Gjithashtu, është përmendur: Disa i kanë numëruar Muavijen, të birin, Jezidin dhe nipin Muavije ibn Jezid, por nuk e kanë përfshirë as kohën e Mervanit e as të Ibn Zubejrit, sepse umeti nuk ishte i bashkuar rreth tyre.

Nëse ndjekim këtë rrugë të llogaritjes: tre kalifët e parë, pastaj Muavije, Jezidi, Abdul Meliku, Uelid ibn Abdul

Meliku, Sulejmani, Omer ibn Abdul Azizi, Jezidi (i dytë), Hishami. Këta janë dhjetë. Pastaj vjen i njëmbëdhjeti: Uelid ibn Jezid ibn Abdul Meliku, fasiku. Kështu i bie të përjashtohet Aliu dhe djali i tij, Hasani, gjë që bie ndesh me atë që kanë pohuar imamët e Ehli Sunetit, e madje edhe shi'itët.³³

Ibn El Xheuzi, në librin e tij *“Keshful Mushkil”*, ka transmetuar dy mendime si përgjigje për kuptimin e hadithit:

Së pari: Profeti Muhamed (Paqja e bekimi i Allahut qoftë mbi të dhe mbi familjen e tij!) në hadithin e tij ka treguar

33 “Tariju ibn Kethijr”, vëll. 6, f. 249-250.

për atë që do të ndodhë pas tij dhe pas shokëve të tij, sepse gjykimi (udhëheqja) i sahabëve është e lidhur me gjykimin e tij. Pra, ai ka treguar për sundimet që do të ndodhin pas tyre dhe është sikur ai ka treguar për numrin e kalifëve nga Beni Umeje.

Fjala e tij “Feja do të vazhdojë...” ka kuptimin: pushteti (kalifati) do të vazhdojë, deri sa të mbretërojnë dymbëdhjetë kalifë, e pastaj do të kalojë në një formë tjetër më të ashpër se sa e para.

I pari nga Benu Umeje është Jezid ibn Muavije dhe i fundit prej tyre është Mervan el Himari. Numri i tyre është

trembëdhjetë, por nuk përfshihen në këtë numër: Osmani, Muavija dhe Ibn Zubejri, sepse ata janë sahabë (shokë të Profetit).

Nëse e përjashtojmë Mervan ibn El Hakemin, për shkak të mospajtimit, nëse ishte sahabi apo jo, ose për shkak se ai e mori pushtetin me forcë, pasi njerëzit ia kishin dhënë besën Abdullah ibn Zubejrit, atëherë numri dymbëdhjetë del i saktë.

Kur kalifati doli nga Benu Umeje, ndodhën sprova të mëdha dhe luftëra të shumta, deri sa u vendos pushteti i Beni

Abasitëve dhe gjendja ndryshoi dukshëm nga ajo që ishte më parë.³⁴

Ibn Haxheri, në *“Fet’hul Bari”*, ka kundërshtuar këtë interpretim.

Ibn el Xheuzi ka transmetuar mendimin e dytë nga libri që ka përmbledhur Ebu Hysen ibn el Menadi, lidhur me Mehdiun, ku ai ka thënë: “Është e mundur që qëllimi i hadithit të jetë për ngjarjet, pas daljes së Mehdiut, që do të shfaqet në fundin e kohës. Kam gjetur në Librin e Danielit: Kur të vdesë Mehdiu, pas tij do të mbretërojnë

34 “Fet’hul Bari”, vëll. 16, f. 340, sipas citimit nga Ibn El Xheuzij në librin e tij “Keshful Mushkil”.

pesë burra nga pasardhësit e nipit më të madh (Hasanit), pastaj pesë të tjerë nga pasardhësit e nipit më të vogël (Hysenit) dhe pastaj, i fundit prej tyre, ia lë kalifatin me amanet një burri nga pasardhësit e nipit më të madh, dhe pas tij do të sundojë i biri i tij.

Kështu plotësohet numri dymbëdhjetë prijësve, ku secili prej tyre është imam i udhëzuar (Mehdi)".

Ai shton: "Në një tjetër transmetim thuhet: 'Pas tij do të vijnë dymbëdhjetë burra: gjashtë nga pasardhësit e Hasanit, pesë nga pasardhësit e Hysenit, dhe i

fundit nga të tjerë, pastaj ai do të vdesë dhe koha do të priset (shkatërrohet)'''.

Ibn Haxheri, në *“Es Sauaikul Muhrikah”*, ka komentuar mbi këtë transmetim të fundit dhe ka thënë: “Ky transmetim është shumë i dobët (i pavlerë) dhe nuk mund të mbështetesh në të”.³⁵

Disa njerëz kanë thënë se mundësia më e madhe është që i Dërguari i Allahut (Paqja e bekimi i Allahut qoftë mbi të dhe mbi familjen e tij!) ka treguar në këtë hadith për ngjarje të çuditshme që do të ndodhin

35 “Fet’hul Bari”, vëll. 16, f. 341; “Es Sauakul Muhrika” i Ibn Haxherit, f. 19.

pas tij, nga trazirat, derisa njerëzit të përçahen dhe të ndahen në të njëjtën kohë rreth dymbëdhjetë udhëheqësve. Po të kishte për qëllim ndonjë gjë tjetër, do të kishte thënë: “Do të jenë dymbëdhjetë udhëheqës që do të bëjnë këtë e atë...”, por kur nuk tregoi ndonjë cilësi të veçantë për ta. Kuptojmë se i kishte që të jenë në të njëjtën kohë”.³⁶

Ata kanë thënë: “Një rast i tillë ka ndodhur në shekullin e pestë hixhri, ku në Andaluzi, kishte gjashtë vetë që pretendonin kalifatin, së bashku me sundimtarin e Egjiptit dhe kalifin abasit në

³⁶ “Fet’hul Bari”, vëll. 16, f. 338.

Bagdad, përveç atyre që pretendonin kalifatin nëpër viset e tjera të botës islame nga alevitët (pasardhësit e Aliut) dhe havarixhët (sektet separatiste)".³⁷

Ibn Haxheri ka komentuar këtë mendim duke thënë: "Ky është një mendim i atij që nuk ka njohuri për rrugët e transmetimit të hadithit, përveç versionit të shkurtuar që gjendet në Sahihun e Buhariut..."³⁸

Më pas ka shtuar: "Nëse ata (dymbëdhjetë kalifët) do të ekzistonin në të

37 "Sherh Sahih Muslim", nga En Nevevij, vëll. 12, f. 202 (teksti nga ky i fundit); "Fet'hul Bari", vëll. 16, f. 339.

38 "Fet'hul Bari", vëll. 16, f. 338.

njëjtën kohë, atëherë kjo do të ishte vetë ndarja dhe përçarja, prandaj nuk mund të jetë kjo ajo që është për qëllim në hadith”.³⁹

Autori ka thënë: Kështu, ata (dijetarët) nuk ranë dakord mbi një mendim të unifikuar për interpretimin e transmetimeve të përmendura më sipër. Për më tepër, ata e kanë anashkaluar sjelljen e atyre transmetimeve, në të cilat i Dërguari i Allahut (Paqja e bekimi i Allahut qoftë mbi të dhe mbi familjen e tij!) ka përmendur emrat e dymbëdhjetë kalifëve, sepse ata bien ndesh me politikën sunduese të shkollës së kalifëve ndër

³⁹ “Fet’hul Bari”, vëll. 16, f. 339.

shekuj. Këto transmetime janë përcjellë dhe janë dokumentuar nga hadithologët (muhadithët) e shkollës së Ehli Bejtit (Paqja qoftë mbi ta!) në veprat e tyre, me zinxhir transmetimi nga besimtarë të drejtë nga sahabët, të cilët i kanë transmetuar nga i Dërguari i Allahut (Paqja e bekimi i Allahut qoftë mbi të dhe mbi familjen e tij!).

Ne do të mjaftohemi këtu me përmendjen e disa prej tyre, nga ato që janë transmetuar nga të dyja palët (sunni dhe shia).

Emrat e dymbëdhjetë imamëve sipas shkollës së kalifëve

A – El Xhuvejni⁴⁰ ka transmetuar atë që Abdullah ibn Abasi ka dëgjuar nga i Dërguari i Allahut (Paqja e bekimi i Allahut qoftë mbi të dhe mbi familjen e tij!):
“Unë jam prijësi i profetëve dhe Ali ibn ebu Talibi është prijësi i pasuesve (vasijëve); pasuesit (vasijët) e mi, pas meje, janë

40 Dhehbiu, në biografinë e mësuesve të tij në librin “Tedhkiretul Huffadh” f. 1505, shkruan: “Imami, muhadithi i vetëm në llojin e tij, më i përkryeri, krenaria e Islamit, Sadruddin Ibrahim ibn Muhamed ibn Hamuej El Xhuvejni Esh Shafi’i, sheikh i sufive, kishte një përkushtim të madh ndaj hadithit dhe koleksionimit të pjesëve (dorëshkrimeve) të tij. Nëpërmjet tij pranoi Islamitin mbreti Gazan”.

dymbëdhjetë: i pari prej tyre është Ali ibn ebu Talibi dhe i fundit prej tyre, është Mehdiu”.

B – El Xhurvejni, gjithashtu, me zinxhir transmetimi nga Ibn Abasi, ka thënë fjalën e të Dërguarit të Allahut (Paqja e bekimi i Allahut qoftë mbi të dhe mbi familjen e tij!): “Vërtet, pasardhësit e mi (kalifët e mi), zëvendësit e mi dhe argumentet e Allahut për njerëzit, pas meje, janë dymbëdhjetë: i pari prej tyre është vëllai im dhe i fundit prej tyre është biri im”.

- O i Dërguar i Allahut, kush është vëllai yt?

- *Ali ibn Ebi Talibi.*
- *Po kush është biri yt?*

- *Mehdiu, i cili do ta mbushë botën me drejtësi dhe barazi, ashtu siç është mbushur më parë me padrejtësi dhe tirani. Beto hem në Atë që më ka dërguar me të vërtetën si përgëzues dhe paralajmërues, edhe sikur të mos kishte mbetur nga kjo botë veçse një ditë, Allahu do ta zgjaste atë ditë, deri sa të dilte biri im, Mehdiu. Në atë kohë do të zbresë shpirti i Allahut, Isai, biri i Merjemes dhe do të falet pas tij. Toka do të ndriçojë me dritën e Zotit të saj dhe sundimi i tij do të shtrihet në lindje dhe në perëndim.*

C - El-Xhujeni, po ashtu, me zinxhir transmetimi, ka thënë: “Kam dëgjuar të Dërguarin e Allahut (Paqja e bekimi i Allahut qoftë mbi të dhe mbi familjen e tij!) duke thënë: *“Unë, Aliu, Hasani, Hyseni dhe nëntë nga pasardhësit e Hysenit jemi të pastruar dhe të mbrojtur nga gabimi (të pagabueshëm)”*.⁴¹

Politika e sundimit në shkollën e kalifëve, për shumë shekuj, i ka fshehur këto hadithe nga populli mysliman dhe është hedhur një perde heshtjeje mbi to.

41 Hadithet A, B dhe C janë përmendur në librin “*Fera'id Es-Simtajn*”, në një dorëshkrim të ruajtur në Bibliotekën Qendrore të Universitetit të Teheranit, me numër 1164/1690-1691, Fleta 160.

Pjesa më e madhe e ndjekësve të kësaj shkolle kanë bërë përpjekje serioze për t'i fshehur e për t'i injoruar këto transmetime, ashtu siç pamë edhe më parë, kur trajtuam qëndrimin e tyre ndaj teksteve të sunetit profetik, që binin ndesh me drejtimin e tyre.

Këtu nuk është vendi të përmendim të gjitha ato hadithe, por në vijim do të sjellim biografitë e të dymbëdhjetëve, të cilët janë përmendur vazhdimisht dhe me emër në hadithet e Profetit Muhamed (Paqja e bekimi i Allahut qoftë mbi të dhe mbi familjen e tij!).

**BIOGRAFITË E DYMBËDHJETË
IMAMËVE (PAQJA QOFTË MBI TA!)
PAS TË DËRGUARIT TË ALLAHUT
(Paqja e bekimi i Allahut qoftë mbi të dhe
mbi familjen e tij!)**

**Imami i parë: Prijësi i Besimtarëve, Aliu (Paqja
qoftë mbi të!)**

Babai i tij: Ebu Talibi, biri i Abdul
Musalibit, biri i Hashimit.

Nëna e tij: Fatimja, bija e Esedit, biri
i Hashimit, biri i Abd Menafit.

Emri nderues (kuniya): Ebul Hasan,
Ebu Hysen, Ebu Turab.

Llagapet: Vesi (zëvendës i
porositur), Emirul Mu'minin (Prijësi i
besimtarëve).

Lindja: Ka lindur në Qabe, Shtëpia e
shenjtë e Allahut⁴², në vitin tridhjetë, pas
vitit të Elefantit.

Ka ndërruar jetë: Është vrarë nga
kharixhiu Abdurrahman ibn Mulxhem, në

42 Nëna e tij, Fatima bint Esedi, po bënte tavaf rreth Qabes, ndërsa ishte
shtatzënë me Aliun (Paqja qoftë mbi të!), kur e zuri lindja. Porta e Qabes u hap
për të. Ajo hyri brenda dhe e lindi Aliun aty. Shih: "El Mustedrek 'ala Es
Sahihejn", vëll. 3, f. 483; "Tedhkiretul Khauasil Ummeh" f. 10; "El Menakib" i
Ibn El Megazil", f. 7.

Kufe, në muajin Ramazan, në vitin 40
hixhri.

Vendvarrimi: Jashtë Kufes, në
Nexhefin e nderuar (Naxhaful Eshref).

**Imami i dytë: Hasan ibn Ali ibn ebu Talibi
(Paqja qoftë mbi të!)**

Nëna: Fatime Zehra (Paqja qoftë mbi të!), bija e të Dërguarit të Allahut (a.s).

Emri nderues (kunija): Ebu Muhamed.

Llagapet: El Sibte el Ekber (nipi i madh), El Muxhteba (i zgjedhuri).

Lindja: Ka lindur në Medinë, në mesnatën e pesëmbëdhjetë të muajit Ramazan, në vitin 3 hixhri.

Ka ndërruar jetë: U martirizua pesë net para përfundimit të muajit Rebiul Evvel, në vitin 50 hixhri.

Vendvarrimi: Në varrezat Baki, në Medinën e ndritur.

**Imami i tretë: Hysen ibn Ali ibn ebu Talibi
(Paqja qoftë mbi të!)**

Nëna e tij: Fatime Zehra (Paqja qoftë mbi të!), bija e të Dërguarit të Allahut (a.s).

Emri nderues (kunija): Ebu Abdullah.

Llagapet: El Sibte (nipi), Shehidi (martiri) i Kerbelasë.

Lindja: Ka lindur në Medinë, në muajin Shaban, në vitin 4 hixhri.

Ka ndërruar jetë: U vra nga ushtria e Jezidit, bashkë me familjen dhe ndihmësit

e tij, në muajin Muharrem, në vitin 61 hixhri.

Vendvarrimi i tij: Në Kerbela, një nga qytetet e Irakut.⁴³

43 Shih biografitë e imamëve, Aliut dhe dy bijve të tij, Hasanit dhe Hysenit (Paqja qoftë mbi ta!), në përshkrimet e ngjarjeve të viteve 40-60 hixhri, në veprat historike të: Taberit, Ibn el Ethirit, Dhehebiut, dhe Ibn Kethirit. Gjithashtu, shih për biografitë e tyre në: "Historia e Bagdadit", "Historia e Damaskut", si dhe në veprat: "El Isti'ab", "Usdul Gabe", "El Isabe" dhe në "Tabakat" e Ibn Sa'dit. Në botimin evropian dhe atë të Bejrutit të veprës "*Tabakat ibn Sa'd*", biografitë e dy nipave (Hasanit dhe Hysenit) nuk janë përfshirë, por janë botuar më vonë.

**Imami i katërt: Ali ibn Hysen esh Shehid (Paqja
goftë mbi të!)**

Nëna e tij: Ghazaleh, është thënë:
Shah Zenan.

Emri nderues (kunjia): Ebul Hasan.

Llagapet: Zejnul Abedin (Stolia e
adhuruesve), Es Sexhad (Ai që bie shpesh
në sexhde).

Lindja e tij: Ka lindur në Medinë, në
vitin 38, ose 37, ose 33 pas hixhretit.

Ka ndërruar jetë: Vdiq në vitin 94
hixhri.

Vendvarrimi i tij: Në varrezat Baki, pranë xhaxhait të tij, Hasanit es Sibt (Paqja qoftë mbi të!).⁴⁴

44 Për biografinë e tij shih ngjarjet e vitit 94 hixhri, në historinë e "Ibn El Ethijr", Ibn Kethijr, Dhehebij, "Tabakat" i Ibn Sa'dit, Hiljetul Eulija, Ufejatul A'jan, Tariikhul Ja'kubi (vëll. 2, f. 303), El Mesudi, vëll. 3, f. 160.

Imami i pestë: Muhamed ibn Ali es Sexhad (Paqja goftë mbi të)

Nëna e tij: Umu Abdullah, bija e Hasan ibn Aliut.

Emri nderues (kuniya): Ebu Xhaferr.

Llagapi: El Bakir (Ai që e hap dhe zbërthen diturinë).

Lindja e tij: Ka lindur në Medinë, në vitin 45 hixhri.

Ka ndërruar jetë: Ka kaluar nga kjo jetë në vitin 117 hixhri.

Vendvarrimi: Në Baki, pranë babait të tij, Imam Sexhadit.⁴⁵

45 Për biografinë e tij shih: “Tedhkiretul Huffadh” i Dhehbiut “Vefejat El A’jan”, “Sefvetu es Safveh”, “Hiljetul Eulija”, “Tarijkhul Ja’kubi” (vëll. 2, f. 320), “Tarijkhul Islam” i Dhehbiut, “Tarijkhul Ibn Kethir”, ngjarjet e viteve 115, 117 dhe 118 hixhri.

**Imami i gjashtë: Xhaferi ibn Muhamed el Bakiri
(Paqja goftë mbi të!)**

Nëna e tij: Umu Ferveh, bija e Kasim
ibn Muhamed ibn ebu Bekrit.

Emri nderues (kunija): Ebu
Abdullah.

Llagapi: Es Sadik (i sinqerti, i drejti).

Lindja e tij: Ka lindur në Medinë, në
vitin 73 hixhri.

Ka ndërruar jetë: Ka ndërruar jetë në
vitin 148 hixhri.

Vendvarrimi i tij: Në Baki, pranë babait të tij, Imam Bakirit.⁴⁶

46 Për biografinë e tij shih: “Hiljetul Eulija”, “Ufejatul A’jan”, “Tarijkhul Ja’kubi” vëll. 2, f. 381 dhe “El Mesudij”, vëll 3, f. 346.

**Imami i shtatë: Musa ibn Xhaferr Sadiku (Paqja
qoftë mbi të!)**

Nëna e tij: Hamide.

Emri nderues (kuniya): Ebul Hasan.

Llagapi: El Kadhimi.

Lindja e tij: Lindi në Medinë, në
vitin 128 hixhri.

Ka ndërruar jetë: Vdiq në vitin 183
hixhri, në burgun e kalifit Harun Er
Rrashid në Bagdad. U varros në varrezat e
Kurejshëve, në anën perëndimore të

Bagdadit të atëhershëm, ndërsa sot në
qytetin Kazimije, në Irak.⁴⁷

47 Shih biografinë e tij te: “Mekatilu Et Talibijin”, Tarijkhu Bagdad”, Uefajatul A’jan”, Safvetu Es Safve”, “Tarijkhu Ibn Kethir”, vëll. 2, 18, dhe “Tarijkhul Ja’kubi” vëll. 2, 414.

Për këtë umet do të ketë dymbëdhjetë udhëhegës

Imami i tetë: Ali ibn Musa el Kadhimi (Paqja qoftë mbi të!)

Nëna e tij: Hajrizan.

Emri nderues (kuniya): Ebul Hasan.

Llagapi: Err Rrida.

Lindja e tij: Lindi në vitin 153 hixhri,
në Medinën e ndritur.

Ka ndërruar jetë: Vdiq në vitin 203
hixhri. U varros në Tus të Horasanit. Sot
quhet Mashhad.⁴⁸

48 Shih biografinë e tij te: “Tarijkhu Et Taberi”, “Ibn Kethir”, “Tarijkhul
Islam” i Dhehebiut, “Tarijkhul Ibn Kethir” në përshkrimin e ngjarjeve të vitit

**Imami i nëntë: Muhamed ibn Ali err Rida
(Paqja goftë mbi të!)**

Nëna e tij: Sekine.

Emri nderues (kunjia): Ebu
Abdullah.

Llagabi: El Xheuad.

Lindja e tij: Lindi në vitin 195 hixhri,
në Medinën e ndritur.

Ka ndërruar jetë: Vdiq në vitin 220
hixhri në Bagdad dhe u varros pranë

203 hixhri, Uefajatul A'jan, "Tarijkhul Ja'kubi", vëll. 2, f. 453, dhe "Mes'udi",
vëll. 3, f. 441.

gjyshit të tij, Musait, i biri i Xhaferrit, në varrezat e Kurejshëve.⁴⁹

49 Shih biografinë e tij në "Tarijku Bagdad", vëll. 3, 54; "Uefajatul A'jan"; "Shedheratu Edh Dheheb", vëll. 2, f. 48; "Mes'udi", vëll. 3, f. 464.

**Imami i dhjetë: Ali ibn Muhamed el Xheuadi
(Paqja goftë mbi të!)**

Nëna e tij: Semane El Maghribije.

Emri nderues (kunjia): Ebul Hasan
el Askeri.

Llagapi: El Hadi.

Lindja e tij: Në vitin 214 hixhri, në
Medinën e ndritur.

Ka ndërruar jetë: Vdiq në vitin 254
hixhri dhe u varros në qytetin e Samarrasë
(Sirrun men reaa), në Irak.⁵⁰

50 Shih biografinë e tij në "Tarikhu Bagdad", vëll 12, f. 56; "Uefajatul A'jan";
"Tarijkhul Ja'kubi", vëll. 2, f. 484; "Mes'udi", vëll. 4, f. 84

Imami i njëmbëdhjetë: Hasan ibn Ali el Hadi (Paqja goftë mbi të!)

Nëna e tij: Një robëreshë (umu Ueled) me emrin Seusen.

Emri nderues (kunija): Ebu Muhamed.

Llagapi: El Askeri.

Lindja e tij: Lindi në vitin 231 hixhri, në Samarra.

Ka ndërruar jetë: Vdiq në vitin 260 hixhri dhe u varros në Samarra.⁵¹

51 Shih biografinë e tij në "Uefajatul A'jan"; "Tedhkiretu Khauasil Ummeti" e Sibti Ibn El Xheuzi El Hanefi; "Metalibu Es Suul fi Menakibi Ali Err Rresuli" i

Varret e njëmbëdhjetë imamëve të përmendur i vizitojnë sot myslimanët. Mbi to janë ndërtuar kube të larta, me përjashtim të katër imamëve të varrosur në Baki, në Medinën e ndritur, të cilat, kur hyri pushteti vehabist në Medinë, u shkatërruan bashkë me varret e bashkëshorteve të të Dërguarit të Allahut (Paqja e bekimi i Allahut qoftë mbi të dhe mbi familjen e tij!) dhe varret e shokëve të tij.

Shejkh Kemaluddin Muhamed ibn Talha Esh Shafii (ka vdekur në vitin 654 h);
“Tariikhul Ja’kubi”, vëll. 2, f. 503.

**Imami i dymbëdhjetë: El Huxhhetu, Muhamed
ibn Hasan el Askeriu (Allahu e shpejtoftë
shfaqjen e tij!)**

Nëna e tij: Një robëreshë (umu
veled) e quajtur Nergis; është thënë
gjithashtu: Sajkal.

Emri nderues (kunjia): Ebu
Abdillah, Ebul Kasim.

Llagapet: El Ka'im, El Muntedhar,
El Khalef, El Mehdi, Sahibu Ez Zeman (i
pranishmi i kohës).

Lindja e tij: Lindi në Samarra, në vitin 255 hixhri.

Ai është imami i fundit dhe është gjallë.⁵²

Në një prej transmetimeve të mëparshme ka ardhur: *“Do të kalojnë pas tyre dymbëdhjetë kalifë, të gjithë prej Kurejshëve, pastaj do të ketë rrëmuje dhe trazira”*.

Dhe në një tjetër: *“Kjo fe do të qëndrojë gjithmonë, deri sa të jenë dymbëdhjetë prej Kurejshëve. Kur ata të zhduken, toka dhe banorët e saj do të tronditen”*.

52 “Tedhkiretu Khavasil Ummeti” i Sibti Ibn El Xheuzi; “Metalibu Es Suu”li; “Uefajatul A’jan”.

Të dyja shprehjet tregojnë për fundin e botës, pas imamit të dymbëdhjetë.

Pra, nga ata që do të vijnë, pas Profetit Muhamed (Paqja e bekimi i Allahut qoftë mbi të dhe mbi familjen e tij!), është e domosdoshme që jeta e njerit prej të dymbëdhjetëve të zgjatet deri në fundin e botës. Kjo ka ndodhur realisht me jetëgjatësinë e trashëgimtarit të dymbëdhjetë, Mehdiut, Muhamedit, birit të Hasan El Askeriut (Paqja qoftë mbi të!).

Të gjitha transmetimet e sakta përputhen vetëm me këta dymbëdhjetë imamë dhe nuk përputhen me askënd tjetër.

Falënderimi i takon Allahut!

اسم الكتاب: الوحدة حول مائدة الكتاب والستة

يكون لهذه الامة اثنا عشر قبا

مألف: السيد مرتضى العسكري

المترجم: الحاج الشيخ ولنت (عباس) مريا

التصحيح الادبي والغوى: يريدا كولا

التصحيح الغوى: اسراء مريا

الاخراج النهائى و الغلاف: صبريه فزا

الناشر: جمعية النسيم- تيرانا 2025